

Fiche analyse statuut cultuurgood in monumenten die beschermd werden voor 2013

Heilige Leonardus (18E)

Werkwijze:

Is een monument beschermd voor 1 januari 2013 en wil je nagaan of de onroerende goederen in het monument ook beschermd werden? Dat kan je dit analyseren aan de hand van deze invulformulier.

Deze fiche is een bijlage bij de [‘richtlijn cultuurgooden in monumenten’](#), waarin je meer duiding vindt.

De analyse gebeurt in twee grote stappen:

- *Eerst onderzoek je of er een wettelijke basis is voor de bescherming (stap 1 in de richtlijn);*
- *vervolgens bepaal je of het roerende goed voldoet aan de definitie van cultuurgooden (Stap 2 in de richtlijn).*

Werk je aan een beheersplan, dan gebruik je de samenvatting onder rubriek III als input voor het beheersplan. Je hoeft enkel de conclusie op te nemen in het beheersplan.

Identificatie roerend goed

1. Naam beschermd monument: [Parochiekerk Onze-Lieve Vrouw](#)
2. Titel beschermingsbesluit (datum en titel): [nr. 196, d.d. 20.06.1947: Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw](#)
3. Roerend goed in kwestie: [Heilige Leonardus, polychroom gipsen beeld uit de achttiende eeuw](#)
4. Erfgoedwaarden van het monument in beschermingsbesluit: [artistieke, oudheidkundige en geschiedkundige waarde](#)

I. DE WETTELIJKE BASIS VOOR DE BESCHERMING (stap 1 richtlijn)

Vermelding roerend goed

1. Wordt het roerend goed vermeld in het beschermingsbesluit of een lijst in een bijlage bij het beschermingsbesluit?

☒ Nee, ga verder naar vraag 2

☐ Ja, dit betekent dat het als cultuurgood beschermd is. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.5 aan.*

2. Wordt het roerend goed vermeld in het beschermingsdossier?

☐ Ja, op deze manier:

ga verder naar vraag 3

☒ Nee, ga verder naar vraag 3

Het besluit dateert uit 1947. Er is dus geen beschermingsdossier beschikbaar.

Oorsprong en locatie roerend goed

3. Bevond het cultuurgood zich op het moment van de bescherming in het monument?

☐ Nee, dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.1 aan.*

☒ Ja, ga naar vraag 4

☐ Waarschijnlijk, ga naar vraag 4

4. Heeft het roerend goed sinds het ontstaan of de productie ervan zich altijd in het monument bevonden?

☒ Ja, ga naar vraag 5

☐ Nee, het komt van elders:

- Van waar?

- Vanaf wanneer bevond het zich in het monument?

Ga naar vraag 5.

Statuut roerend goed

Meer informatie over wat 'onroerend uit aard', 'wils-, ornamentale bestemming' en 'economische bestemming' betekent vind je in de richtlijn op pagina 4-5.

5. Is het roerend goed onroerend uit aard, met andere woorden, is het nagelvast?

☐ Ja, dit betekent dat het een onroerend goed is en automatisch mee beschermd is. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.4 aan.*

☒ Nee, ga naar vraag 6.

6. Is het roerend goed onroerend door ornamentele bestemming? M.a.w. het roerend goed is niet nagelvast, maar wel materieel geïntegreerd in het monument.

☒ Ja, op welke manier is het geïntegreerd? Staaf eventueel met foto's. *Ga daarna naar vraag 9.*

In de inventaris van pastoor J.B. Van der Eeckt uit 1845 wordt het beeld vernoemd: "11. Er is een beeld van den h. Leonardus staende in eene gelaeze kas aen den ingang der choor, gelijke form aen deze van OLV."

Het beeld werd voor het eerst vermeld in de decanale verslagen in 1774.

☐ Nee, ga naar vraag 7.

7. Is het roerend goed onroerend door wilsbestemming?

7.1. Werd het roerend goed gemaakt voor het monument (op bestelling, gesamtkunst,...).

☐ Ja, en dat kan gestaafd worden aan de hand van wetenschappelijke historische informatie of informatie in het beschermingsdossier. Leg uit en ga naar vraag 9.

☒ Ja, maar dat kan niet gestaafd worden aan de hand van wetenschappelijke historische informatie. Ga naar vraag 7.2.

☐ Neen, ga naar vraag 7.2.

7.2. Heeft de (oorspronkelijke) eigenaar expliciet beslist om het roerend goed blijvend in het monument te houden (testament, brief,...)?

☐ Ja, en dat kan gestaafd worden aan de hand van wetenschappelijke historische informatie.

Leg uit en ga naar vraag 9.

☐ Ja, maar dat kan niet gestaafd worden aan de hand van wetenschappelijke historische informatie. Ga naar vraag 8.

☒ Neen, ga naar vraag 8.

8. Is het roerend goed onroerend door economische bestemming? *M.a.w. het monument werd (ook) beschermd omwille van een specifieke functie en het roerend goed is onlosmakelijk verbonden met die functie.*

Bijvoorbeeld:

- de molenstenen in een molen
- het heiligenbeeld van een patroonheilige in een kerk, beschermd omwille van de devotie ervan.

Liturgisch vaatwerk en textiel in kerken daarentegen zal meestal enkel gerelateerd zijn aan de liturgische functie en niet aan de erfgoedwaarde van het kerkgebouw

8.1. Blijkt uit het beschermingsbesluit of -dossier dat het monument (ook) beschermd werd omwille van een specifieke functie?

☒ Ja. Toon aan en ga naar vraag 8.2.

Dit blijkt niet uit het beschermingsbesluit, noch uit het beschermingsdossier, gezien het om een vrij vroege bescherming gaat (1947). Het beeld was echter aanwezig in de kerk op het moment van de bescherming (zie vraag 6).

☐ Nee. Dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.2 aan.*

8.2. Kan de functie gelinkt worden aan één van de erfgoedwaarden op basis waarvan het monument werd beschermd?

☒ Ja. Toon aan en ga naar vraag 8.3.

Artistieke waarde: het betreft een polychroom gipsen beeldhouwwerk.
Oudheidkundige waarde: het beeld dateert uit de achttiende eeuw.

☐ Nee. Dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.2 aan.

8.3. Is het roerend goed onlosmakelijk verbonden met de functie?

☒ Ja, geef aan hoe en ga naar vraag 9.

Het betreft een heiligenbeeld van de patroonheilige van de kerk (zuidelijk portiekaltaar opgedragen aan Sint-Leonardus) en is dus beschermd omwille van de devotie ervan.

☐ Nee, dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.2 aan.

II. DE CRITERIA VOOR CULTURGOEDEREN (stap 2 richtlijn)

Hieronder wordt nagegaan of het roerend goed, waarvoor er een wettelijke basis voor bescherming bestaat (stap 1 in de richtlijn), ook voldoet aan de voorwaarden van de definitie van een cultuurgoed in het Onroerenderfgoedbesluit (art. 2, 8°). Sommige vragen kunnen inhoudelijk samenvallen met onderdelen van stap 1. In dat geval kan de motivatie in die onderdelen hieronder hergebruikt worden.

9. Is het roerend goed van algemeen belang omwille van de versterking van de erfgoedwaarde(n) van het monument?

Anders gezegd er is een waardeversterkende band tussen het roerend goed en het monument (cf. de waarde vermeld in de bescherming die aan de grondslag ligt van de bescherming van het monument; het gaat daarbij niet alleen om de artistieke of historische waarde, maar het kan ook gaan over bv. een socio-culturele, volkskundige of wetenschappelijke waarde). Als men het roerend goed wegneemt vermindert de erfgoedwaarde van het gebouw.

Of versterkt het roerend goed de waarde van het monument vermeld in het beschermingsbesluit? Het wegnemen van het roerend goed zou dus de erfgoedwaarde van het gebouw, op basis waarvan het werd beschermd, verminderen.

☐ Nee, dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.3. aan.

☒ Ja, het roerend goed versterkt de erfgoedwaarden. Leg uit en ga naar vraag 10.

Het beeld versterkt de oudheidkundige waarde van het gebouw, aangezien wellicht dateert uit de periode waarin verschillende aanpassingswerken werden uitgevoerd aan de kerk.

10. Heeft het samen voorkomen van het roerend goed met het gebouw een bijzondere waarde omdat het *ofwel* ontworpen/vervaardigd is met of voor het gebouw *ofwel* gerelateerd is aan de functie ervan?

☐ Nee, dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.3. aan.

☐ Ja, het roerend goed is ontworpen/vervaardigd met of voor het gebouw. Leg uit en ga naar vraag 11.

☒ Ja, het roerend goed is gerelateerd aan de functie van het gebouw. Leg uit en ga naar vraag 11.

Sint-Leonardus is de tweede patroonheilige van de kerk. Het zuidelijk portiekaltaar werd aan hem opgedragen.

Aan het einde van de negentiende eeuw was deze patroonheilige zeer populair in Nieuwerkerken: er werden in de jaren 1890 affiches gedrukt voor de “plechtige begankenis op 6 november”. Ook gelovigen uit de omgeving kwamen naar de O.-L.-Vrouw-Hemelvaartkerk om Sint-Leonardus te aanbidden. Het ging hoofdzakelijk om vrouwen uit Aalst overeenkomstig pastoor Van Der Eeck: “Den h. Leonardus zijne reliquiën zijn hier berustende, en worden veel door de vrouwen van de stad Aels bezocht tot genezinge der slappigheyd hunner kinders.” (Bron: DE SCHRYVER, Fredy, ‘De patroonheiligen van de kerk van NK’, LiNiAal, jg. XXXV, 2012, nr. 3, s.p.)

11. Is er een historische verbondenheid met het monument? *De historische verbondenheid houdt in de eerste plaats in dat het roerend goed aanwezig is in het monument op het ogenblik van de bescherming en dat het al geruime tijd verbonden is met het monument.*

☐ Nee, dit betekent dat het roerend goed niet beschermd is. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.3. aan.*

☒ Ja. *Leg uit en ga naar vraag 12.*

Het beeld was aanwezig in de kerk op het moment van de bescherming, is vermeld in het decanaal verslag van 1774 en is opgenomen op de kerkinventaris uit 1845. (Zie vraag 6.)

12. Is het beschermde monument eigendom van een privé-eigenaar (natuurlijke personen, private rechtspersonen en verenigingen)?

☒ Nee. Dat betekent dat het roerend goed als cultuurogoed beschermd is. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.6 aan.*

☐ Ja. Zo ja wie:

Ga naar vraag 13.

13. Is één van onderstaande uitspraken van toepassing op het roerend goed?

☐ Het is opgenomen in het beschermingsbesluit of lijst in bijlage. Het roerend goed is beschermd als cultuurogoed. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.6 aan.*

☐ Het is opgenomen in een goedgekeurd beheersplan. Het roerend goed beschermd is beschermd als cultuurogoed. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.6 aan.*

☐ Er zijn premies gegeven aan het roerend goed. Noteer hieronder wanneer en welke premies?

Het roerend goed beschermd is beschermd als cultuurogoed. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.6 aan.*

☐ Nee. Geen van bovenstaande uitspraken is van toepassing. Het roerend goed is niet beschermd. *Einde onderzoek. Kruis bij de eindconclusie III.3. aan*

III. SAMENVATTING VAN HET ONDERZOEK EINDCONCLUSIE

☐ III.1. Het roerend goed is niet beschermd: het bevond zich niet in het monument op het moment van de bescherming.

☐ III.2. Het roerend goed is niet beschermd: er is geen wettelijke beschermingsgrond.

☐ III.3. Het roerend goed is niet beschermd: het voldoet niet aan de voorwaarden van de definitie van cultuurgoederen.

→ *Is de conclusie dat het goed niet beschermd is, dan moet het niet opgenomen worden in het beheersplan.*

☐ III.4. Het roerend goed is beschermd: het is onroerend uit aard.

→ *Neem het roerend goed op in de beschrijving van de erfgoedelementen en –kenmerken in het beheersplan.*

☐ III.5. Het roerend goed is beschermd als cultuurgoed: het is opgenomen (in een bijlage bij) het beschermingsbesluit.

→ *Neem het roerend goed op in de lijst van cultuurgoederen bij het beheersplan en een duidelijke foto ervan.*

☒ III.6. Het roerend goed is beschermd als cultuurgoed: het voldoet aan de definitie van cultuurgoederen en de wettelijke beschermingsgrond is:

☒ onroerend door ornamentele bestemming. *Geef een bondige samenvatting van Stap I en II.*

Het beeld had in de negentiende eeuw (aantoonbaar, wellicht ook eerder) een vaste plaats in een glazen kast in de kerk.

☐ onroerend door wilsbestemming. *Geef een bondige samenvatting van Stap I en II. Verwijs daar bij ook naar de wetenschappelijke historische informatie of ander bronnenmateriaal*

☒ onroerend door economische bestemming. *Geef een bondige samenvatting van Stap I en II.*

Het betreft een heiligenbeeld van de patroonheilige van de kerk en is dus beschermd omwille van de devotie ervan.

→ *Neem het roerend goed op in de lijst van cultuurgoederen bij het beheersplan, samen met een bondige samenvatting en een duidelijke foto.*

Vragen?

Heb je vragen over de toepassing van de richtlijn cultuurgoederen of het gebruik van deze invulformulier? Dan kan je terecht bij een erfgoedconsulent van de provincie waar het onroerend goed ligt. Het adres van de provinciale afdelingen vind je hieronder.

Onroerend Erfgoed Antwerpen

Anna Bijnsgebouw

Lange Kievitstraat 111-113 bus 53, 2018 ANTWERPEN

Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant

Dirk Boutsgebouw

Diestsepoort 6 bus 94, 3000 LEUVEN

*T +32 (0)3 224 62 10 – F +32 (0)3 224 62 23
antwerpen@onroenderfgoed.be*

Onroerend Erfgoed Limburg

*Hendrik Van Veldekegebouw
Koningin Astridlaan 50 bus 1, 3500 HASSELT
T +32 (0)11 74 22 20 – F +32 (0)11 74 22 39
limburg@onroenderfgoed.be*

Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen

*Virginie Lovelinggebouw
Koningin Maria Hendrikaplein 70, bus 91, 9000 GENT
T +32 (0)9 276 24 40 – F +32 (0)9 276 24 45
oost-vlaanderen@onroenderfgoed.be*

*T +32 (0)16 66 59 00 – F +32 (0)16 66 59 05
vlaams-brabant@onroenderfgoed.be*

Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen

*Jacob van Maerlantgebouw
Koning Albert I-laan 1.2 bus 92, 8200 BRUGGE
T +32 (0)50 24 81 50 – F +32 (0)50 24 82 05
west-vlaanderen@onroenderfgoed.be*